

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

období 2019 - 2027

Zpracovala:
Mgr. Ivona Kratochvílová
školní metodik prevence

Údaje o škole

Základní škola, Prusinovice, okres Kroměříž
Hlavní 78 – změna od ledna: Hlavní 77
768 42 Prusinovice

ředitelka: Mgr. Ivona Kratochvílová
tel.: 573386139 – změna od září 2023: 702 021 879
e-mail: reditelka@zsprus.cz

www stránky:
www.zsprusinovice.estranky.cz
IČO: 70988421

Školní poradenské pracoviště:

školní metodik prevence:	Mgr. Ivona Kratochvílová
výchovný poradce:	Bc. Jitka Kropáčová změna od 1. 9. 2021 – Mgr. Petra Zicháčková
zástupkyně ředitelky školy:	Ing. Eva Benešová změna od 1. 8. 2021 – Mgr. Petra Zicháčková

Základní škola Prusinovice, okres Kroměříž je vesnickou školou malotřídního typu, navštěvují ji žáci 1. – 5. ročníku především z obcí Prusinovice a Pacetluky.
Prostředí obce je bezpečné, jediným slabším místem je oblast dopravy, škola se nachází na hlavní křižovatce obce.

Při tvorbě Školní preventivní strategie a při působení na cílové skupiny škola vychází z těchto dokumentů:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2019–2027
- Akční plán realizace národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2021
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020
- Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, Č.j: MSMT - 21149/2016
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, Č.j: 14 423/99-22
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, Č.j: 10 194/2002-14
- Metodický pokyn MŠMT k zajištění bezpečnosti a ochrany dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Č.j.: 7 014/2005-25 4
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, Č.j: 21291/2010-28 – po aktualizaci 2017
- Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané Č.j.: 25 884/2003-24
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, Č.j.: 11 691/2004-24

1 Současný stav problematiky

Tento program je nutno vnímat jako nástroj prevence, jehož prvky budou uplatňovány při výchovně vzdělávacím procesu ve škole. Je vytvářen s ohledem na nárůst rizikových jevů v populaci dětí školního věku. Je třeba však zdůraznit, že škola v tomto směru neodpovídá za výchovu dětí, ale napomáhá rodičům v rozvoji a vhodné socializaci dítěte ve skupině.

Škola prostřednictvím svých pedagogických pracovníků usiluje o prohlubování výchovy ke zdravému životnímu stylu, působí na jednotlivce a skupiny tak, aby rozvíjeli svou osobnost a správné sociální chování. Vytváří podmínky pro smysluplné využití volného času dětí, rozšiřuje spolupráci se střediskem volného času. Nezanedbatelná je spolupráce s rodiči v těchto oblastech. Každý z pedagogů sleduje konkrétní situaci ve škole, zaměřuje se na včasné odhalení rizikových jevů. V neposlední řadě poskytuje škola možnost poradenských služeb pro žáky i jejich rodiče, zákonné zástupce. Zabezpečuje též služby specializovaných poradenských zařízení.

Usilujeme o vytváření prostředí vzájemné důvěry mezi žáky a učiteli. Žáci se mohou kdykoliv obrátit na své učitele s jakýmkoliv problémem a to jak osobně, tak i prostřednictvím schránky důvěry. Učitelé jsou připraveni žákům naslouchat a pomáhat jim s řešením dané situace.

K podpoře vhodné atmosféry ve škole a třídě přispívá také styl práce v hodinách. Učitelé dle možností zapojují skupinovou práci, která rozvíjí u žáků vhodné socializační procesy. Velmi přínosné jsou celoškolní projekty a projektové dny s rodiči, kde dochází k žádanému posílení i rodinných vazeb.

Škola spolupracuje také s rodiči, zákonnými zástupci žáků. Nabízí jim především poradenskou činnost, a to jak v rámci třídních schůzek, individuálních pohovorů tak i v pravidelných konzultačních hodinách. Zákonní zástupci jsou pravidelně zváni na Dny otevřených dveří nebo projektová odpoledne s rodinou, mohou také kdykoliv po dohodě s učiteli nahlédnout do vyučovacích hodin svých dětí a osobně se tak seznámat s chováním svých dětí ve vyučování a v kolektivu třídy. Kromě tohoto jsou pravidelně při prvních třídních schůzkách ve školním roce informováni o prevenci užívání návykových látek a šikany (kyberšikany). Obdrží tak několik rad, co dělat, když se podobné jevy u dítěte vyskytnou.

V případě porušování školního řádu, které by se týkalo držení, distribuce nebo užívání návykových látek v prostorách školy, je toto klasifikováno jako hrubý přestupek proti školnímu řádu a jsou vyvozeny patřičné sankce. Sledujeme též ostatní rizikové jevy jako např. šikanu, kyberšikanu, vandalismus, brutalitu, rasismus a další. Při zjištění těchto jevů jsou navržena opatření k jejich odstranění. Nejčastější postup je tento:

- Individuální pohovor se žákem
- Jednání s rodiči na úrovni výchovné komise
- Doporučení kontaktu s odborníky
- V případě nezájmu rodičů uvědomění OSPODu
- V případě dealerství oznámení Policii ČR

Na pomoc žákům je ve škole umístěna také nástěnka primární prevence, na níž žáci najdou první pomoc při řešení osobních problémů (linka důvěry, jiné kontakty, postup při zjištění šikany). Na výběru témat umístěných na nástěnce se mohou žáci sami podílet právě svými dotazy vhažovanými do schránky důvěry.

K dalším zdrojům informací pro všechny cílové skupiny jsou webové stránky, např. www.msmt.cz, www.zkola.cz, www.e-bezpeci.cz, www.prevence-praha.cz, www.minimalizacesikany.cz, www.kpbi.cz.

Školní preventivní strategie je zaměřena na žáky 1. – 5. ročníku. Zvláštní pozornost je věnována dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí. Rodiče jsou informováni o rizicích vzniku patologického chování dětí a jsou zapojováni do spolupráce v případě zjištění jeho výskytu.

2 Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

Zajišťuje výchovné složky činnosti školy, péči o nadané žáky a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, dále spoluprací s PPP a dalšími odborníky, vede evidenci problémových žáků. Ve spolupráci s třídními učiteli věnuje pozornost nadaným a talentovaným žákům a navrhuje další péči o ně.

Metodik prevence

Metodik prevence spoluvytváří minimální preventivní program, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice rizikového chování ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci minimálního preventivního programu.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhnou opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitelka školy

Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

3 Cíle školní preventivní strategie

a) dlouhodobé

Základními cíli strategie primární prevence rizikového chování jsou:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj pozitivních vztahů mezi žáky
- prevence užívání návykových látek, šikany
- ekologické chování
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- bezpečné chování na internetu
- zvyšování profesních dovedností pedagogů
- funkční informační systém, funkční systém vzdělávání školních metodiků.

b) střednědobé

- Distribuce vhodných vzdělávacích materiálů všem cílovým skupinám
- Zapojování rodin do života škol
- Finanční zabezpečení funkce školního metodika prevence (snížená přímá míra vyučovací povinnosti)
- Školní preventivní strategii a Minimální preventivní program vytvářet v souladu se školním vzdělávacím programem

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám
- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.

c) krátkodobé

- Průběžné mapování potřeb v oblasti primární prevence

Prevence rizikového chování zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- a) násilí a šikanování,
- b) záškoláctví,
- c) kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování,
- d) ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže,
- e) xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- f) užívání návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek,
- g) netolismu (virtuálních drog) a patologického hráčství (gambling),
- h) diváckého násilí.
- i) komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- j) syndromu týraných a zneužívaných dětí

k) sekt a sociálně patologických náboženských hnutí.

4 Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 5. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Intenzivnější vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytnou negativní jevy. Individuální pozornost bude pak věnována rodičům žáků, u kterých bude zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

5 Způsob realizace

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti jsou (s ohledem na věk žáků)

- oblast přírodovědná
(např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast zdravého životního stylu
(např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- oblast společenskovední
(proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast rodinné a občanské výchovy
(postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a

příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí, subjekty participující v oblasti prevence atd.)

- oblast sociálně právní
(právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast sociální patologie
(postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

Přírodověda

Vlastivěda

Český jazyk

Prvouka

Výtvarná výchova a výtvarné soutěže

Tělesná výchova

6 Znalostní kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají základní právní povědomí v oblasti rizikového chování

4. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- mají povědomí o zákonech omezujících kouření, požívání alkoholu a zákonech týkajících se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomí o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

7 Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Program je zaměřen na 1. – 5. ročník:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování sociálně patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- kvalitní nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech

8 Vyhodnocení preventivní strategie

Každý školní rok zpracovává školní metodik plán a výkaz Preventivního programu školy, v němž jsou shrnuty informace z průběhu všech podstatných preventivních aktivit a celkově zhodnocen daný školní rok.

Jednotlivé programy jsou zhodnocovány učiteli a žáky vždy po jejich realizaci, aby bylo možné rozhodnout o významu daného programu pro preventivní účely.

Vyhodnocení se týká věcné podstaty realizace jednotlivých akcí a aktivit, dává přehled o počtech účastníků, finančních nákladech, kvalitě jednotlivých programů.

Při klasifikačních poradách jsou hodnoceny oblasti prevence jednotlivými třídními učiteli (průběžný vývoj psychosociálního klimatu ve třídě, podezření na rizikové chování ve třídě, problematické vztahy i případně prospěch) i metodikem prevence (shrnutí oblasti rizikového chování za celou školu, shrnutí realizovaných preventivních aktivit).

Situace ve škole je pravidelně vyhodnocována také prostřednictvím dotazníkového šetření Mapa školy, a to vždy po dvou letech.

